

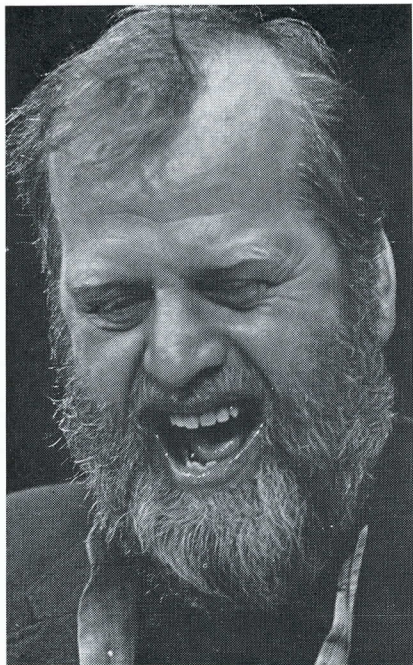
aarhus teater
bertolt brecht
hr. puntila og hans tjener
matti

Nis Bank-Mikkelsen (Matti) –
Birgite Bank-Mikkelsen (Eva)

Nederst: Aksel Erhardtsen som hr. Puntila

Bertolt Brecht (1898–1956) – aftenens forfatter – skrev sit folkeskuespil »Hr. Puntila og hans tjener Matti« i 1940. Efter at være flygtet fra Hitler-diktaturets Tyskland i 1935 boede han i seks år i Danmark – i Skovbostrand ved Svendborg – hvor en lang række af hans mest velkendte skuespil blev skrevet. I 1940 rejste han til Sverige og året efter videre til Finland.

Brecht og hans familie tog imod en indbydelse om at komme til den finske forfatterinde Hella Wuolijokis gods ved Helsingfors. Det var her Brecht blev inspireret til, og i samarbejde med den finske forfatterinde skrev sin første version af »Hr. Puntila«. Det er en af Hella Wuolijokis finske fortællinger, der danner grundlaget for den oprindelige »Hr. Puntila«, hvor Brecht med en blanding af elementære former som ballade, historie og revy ville grundlægge en ny tradition for folkeskuespillet eller folkekomedien.

Brecht nåede ikke at skrive stykket færdigt i Finland, idet han samme år fortsatte videre over Sovjetunionen til USA. Først i 1947 da han efter 15 års landflygtighed vendte tilbage til Berlin – Øst-Berlin – og grundlagde Berliner-Ensemble, blev »Hr. Puntila« revideret og skrevet endelig færdig i den udgave, der opføres i dag. Ur-premieren fandt sted på Schauspielhaus i Zürich i 1948. Året efter opførtes skuespillet for første gang af Berliner Ensemble på Deutsches Theater i Berlin i Brechts egen iscenesættelse.

Fra Brechts kommentarer til folkeskuespillet:

»Folkeskuespillet er sædvanligvis primitivt og fordringsløst teater, og den lærde æstetik tier det ihjel eller behandler det nedladende. I sidstnævnte tilfælde ønsker æstetikerne det ikke anderledes, end det er, d. v. s. som visse regimer ønsker sig deres folk: primitivt og fordringsløst. Her finder man drøj skæmt, blandet med rørstrømskhed, her er håndfast moral og billig seksualitet. De onde får deres straf, og de gode bliver gift, de flittige arver, og de dovne får en lang næse. Folkeskuespilforfatterens teknik er temmelig international og ændrer sig næsten ikke. For at spille i stykkerne skal man bare kunne tale naturligt og bevæge sig på scenen med jævn og ligefrem forfængelighed. En god portion af dilettantismens frygtede rutine er tilstrækkelig.

*Puntila i badstue: Fra vensre Aksel Erhardtsen, Nis Bank-Mikkelsen, Inge Margrete Svendsen, Lars Junggreen
Nederst: Børge Hilbert som dommeren*

Fra Bertolt Brecht: Arbejts Journal 1938–1942

d. 27.8.40

... er begyndt på en folkekomedie om en finsk kappestrid. Et eventyr om en finsk godsejer og hans chauffør. Han er kun menneskelig, når han er fuld, for så glemmer han sine klasse-interesser.

d. 6.9.40

... langt med PUNTILA, det hele kommer an på tonefaldet, det morer mig. Englænderne og franskmændene har siden det 17. århundrede stadig haft komedier, tyskerne har i det 19. århundrede stadig ingen.

PUNTILA og hans tjener KALLE passer godt i et galleri med BAAL, KRAGLER, ANNA BALICKE, GAVESTON, GALTAY, WITWE BEGBICK, JOHANNA DARK, WAULER, PÄCHTER CALLAS, GALILEI, COURAGE, SHEN TE.

d. 16.9.40

Det ville være utrolig vanskeligt at udtrykke den sindstilstand, jeg befinder mig i, mens jeg i radioen og i de dårlige finske aviser følger slaget om England og skriver PUNTILA.

PUNTILA betyder næsten ingen ting, krigen alt, om Puntila kan jeg skrive næsten alt, om krigen intet. Jeg mener ikke blot »bør«, jeg mener virkelig »kan«.

Det er interessant, hvor langt litteraturen, som praksis, er lagt væk fra centrum af alle afgørende handlinger.

d. 24.9.40

Har lige læst PUNTILA og blev meget forskrækket. Det er ikke dramatisk, morsomt etc., alle personer taler på samme måde. Sekvenser som samtalen mellem dommeren og advokaten i køkkenet er langtrukket (man ved, at det findes i Finland) og fører ikke handlingen videre. Kalle er ikke en finsk chauffør. Godsejerdatteren kan ikke låne penge af en chauffør, alt er for episk til at være dramatisk.

... i aftes talte vi om det, og det lykkedes mig at virke beroligende. Jeg fremførte, at al for megen spænding ikke var ønskelig, at man ikke ler godt med spændte bugmuskler, at Puntilas pondus og vitalitet ikke blot kan fremstilles ved en ordstrøm, men nok så meget ved gestikkens rigdom, og at det ikke engang for finnerne må være langtrukket at høre og få beskrevet, hvad »de ved«.

Øverst: Puntila og Matti: Nis Bank-Mikkelsen – Aksel Erhardtsen

I midten: Puntila med morgenfruerne. Fra venstre: Susanne Lundberg, Ulla Henningsen, Anne Jensen og Elsebeth Steentoft

Nederst: Puntila og attachéen, Stig Hoffmeyer

Hr. Puntila og hans tjener Matti

af
Musik
Oversættelse
Scenografi
Instruktion
Instruktørassistent

Bertolt Brecht
Paul Dessau
Carl Nyholm
Lars Juhl
Hans-Henrik Krause
Hans Rosenquist

Medvirkende:

Malkepigen Lisu
Puntila, godsejer
Dommeren
Tjeneren
Matti, Puntilas chauffør
Smugler-Emma
Kokkepigen Laina
Eva, Puntilas datter
Attacheen Eino Silakka
Dyrlægen
Apotekereks peditricen
Telefonistinden Sandra
Stuepigen Fina
En ussel arbejder
Surkkala
Advokaten
Provsten
Provstinden
Harmonikaspilleren

Anne Jensen
Aksel Erhardtzen
Børge Hilbert
Erling Dalsborg
Nis Bank-Mikkelsen
Ulla Henningsen
Ruth Maisie
Birgitte Bank-Mikkelsen
Stig Hoffmeyer
Svend Dam
Susanne Lundberg
Elsebeth Steentoft
Inge Margrete Svendsen
Lars Junggreen
Ole Wegener
Freddy Koch
Ole Wisborg
Bodil Lindorff
Peter Beck

Et folkeskuespil skrevet i Finland i 1940 efter fortællinger og en skuespilskitse af Hella Wuolijoki

1. Billede: Puntila finder et menneske
2. Billede: Eva
3. Billede: Puntila forlover sig med morgenfruerne
4. Billede: Skandale på Puntila
5. Billede: En samtale om krebs
6. Billede: Hr. Puntilas kærester
7. Billede: Finske fortællinger

Pause

8. Billede: Puntila forlover sin datter med et menneske
9. Billede: Nocturne
10. Billede: Hr. Puntila og hans tjener Matti bestiger Hatelma-bjerget
11. Billede: Matti forlader Puntila

Regi: Erik Bang – Jørgen Skovboe
Scenemester: Kaj Johansen
Malersal ved Jens-Anker Olsen
Skræddersal ved Hanne Gissel og Stanley Pedersen
Belysning: Carl E. Andreassen
Overregissør: Jørn Walsøe
Lydteknik: Jens Ravn
Rekvisitør: Frode Sørensen
Suffli: Lise Wantzin
Teaterfrisør: Else Aarup

Teaterforlag: Nordiska Teaterförlaget
Premiere: 2. januar 1974
Aarhus Teater – sæson 1973/74
Teaterchef: Henrik Bering Liisberg

Aarhus Teater

Billetsalg

Store Scene

7 dages forsalg 14-19 i Scalas forhal, tlf. (06) 12 26 22. Efter kl. 19 kun salg til forestillingsdagen i teatrets forhal.

Studio

7 dages forsalg kl. 14-19 i Scalas forhal, tlf. (06) 12 26 26. Efter kl. 19 kun salg til forestillingsdagen ved billetskranken, Skolegade 4.

Salonen

7 dages forsalg kl. 14-19 i Scalas forhal, tlf. (06) 12 26 26.

Scala

7 dages forsalg kl. 14-19 i Scalas forhal, tlf. (06) 12 26 26.

Billetspriser

Store Scene: 26, 20, 16, 10 kr.

Studio: Enhedspris: 16 kr.

Salonen: Enhedspris: 10 kr.

Scala: Enhedspris: 10 kr.

Ved gæstespil og særforestillinger kan billetpriser forhøjes.

Aarhus Teaters øvrige telefoner:
Abonnement og publikumsservice,
Gruppe-bestillinger, Skolescene m. v.
12 27 06.

Vagtmester: 12 05 72 og 12 07 22.

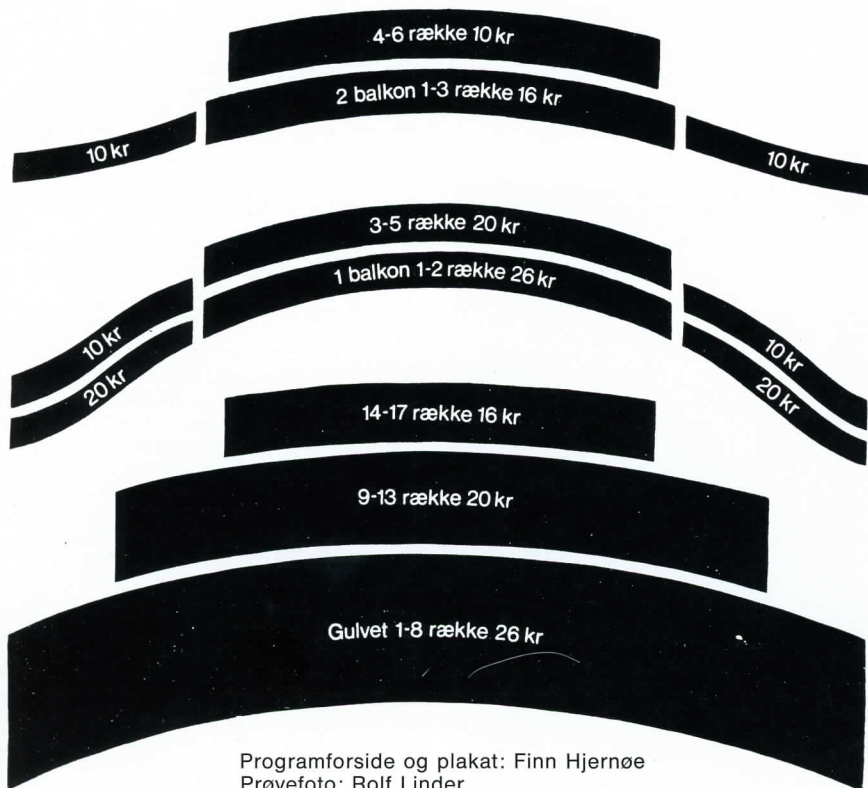
Omstilling til:

Teaterchef

Informationsafdeling

Administrationskontor

Værksteder

Programforside og plakat: Finn Hjernøe
Prøvefoto: Rolf Linder
Programredaktion: Bent Frandsen –
Jacob Kielland
Sats og tryk: Aarhus Stiftsbogtrykkerie